

Annettu Helsingissä 4 päivänä huhtikuuta 2002

**Valtioneuvoston asetus
henkilökuljetukseen tarkoitetuista köysiratalaitteistoista**

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä, säädetään 28 päivänä kesäkuuta 1958 annetun työturvallisuuslain (299/1958) 47 §:n 1 momentin nojalla, sellaisena kuin se on laissa 144/1993:

1 luku

Köysiratalaitteiston rakentaminen ja käyttöönotto

1 §

Tavoite

Tällä asetuksella pannaan täytäntöön henkilökuljetukseen tarkoitetuista köysiratalaitteistoista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/9/EY.

Yleisestä henkilöturvallisuudesta on lisäksi voimassa, mitä siitä erikseen säädetään.

2 §

Soveltaaminen

Tätä asetusta sovelletaan henkilökuljetukseen tarkoitettuihin köysiratalaitteistoihin.

Asetusta ei sovelleta:

- 1) jäsenvaltioiden hissejä koskevan lainsäädännön lähentämisestä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 95/16/EY tarkoitettuihin hisseihin;
- 2) köysikäyttöisiin rakenteeltaan tavanomaisiin raitiovaunuihin;
- 3) maataloudessa käytettäviin laitteistoihin;
- 4) markkina- ja huvipuistolaitteistoihin, jotka on tarkoitettu vapaa-ajan käyttöön ja joita ei käytetä henkilöiden kuljettamiseen;
- 5) kaivoksissa käytettäviin laitteistoihin;
- 6) teollisiin tarkoituksiin rakennettuihin ja käytettyihin laitteistoihin;
- 7) köysivetoisiin lauttoihin;
- 8) hammasratoihin; eikä
- 9) ketjuvetoisiin laitteisiin.

3 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- 1) *direktiivillä 2000/9/EY* 1 §:n 1 momentissa mainittua direktiiviä;
- 2) *henkilökuljetukseen tarkoitetuilla köysiratalaitteistoilla* useista komponenteista koostuvia laitteistoja, jotka suunnitellaan, asennetaan ja otetaan käyttöön henkilöiden kuljettamiseksi; paikalleen asennettuina näillä laitteistoilla kuljetetaan henkilöitä kulkuneuvoissa tai vetolaitteissa, joita liikutetaan tai kannatetaan radan suuntaisesti sijoitettujen köysien avulla; kyseiset laitteistot ovat:
 - a) raiteilla kulkevia köysiratoja ja muita laitteistoja, joiden kulkuneuvot kulkevat pyörillä tai muilla kannatinlaitteilla ja joiden liikuttamiseen käytetään yhtä tai useampaa köyttä;
 - b) köysiriippuratoja, joiden kulkuneuvojen kuljettamiseen tai liikuttamiseen käytetään yhtä tai useampaa köyttä, kuten korihissit ja tuolihissit; sekä
 - c) vetohissejä, joissa köyden avulla kuljetetaan asianmukaisesti varustautuneita käyttäjiä;
- 3) *laitteistolla* paikalleen asennettua infrastruktuurista ja direktiivin 2000/9/EY liitteessä 1 luetelluista osajärjestelmistä koostuvaa täydellistä järjestelmää; kutakin laitteistoa varten erityisesti suunniteltavaan ja paikalla rakennettavaan infrastruktuuriin sisältyy linjan sijoitus, järjestelmätiedot sekä laitteiston rakentamisessa ja toiminnassa tarpeelliset linja- ja asemarakenteet perustuksineen;
- 4) *turvakomponenteilla* laitteistoon kuuluvaa peruskomponenttia, komponenttiryhmää, osayksikköä tai kokonaista yksikköä ja kaikkia laitteita, jotka turvallisuuden takaamiseksi on sisällytetty laitteistoon ja jotka on yksilöity turvallisuusanalyysissä ja joiden puutteellinen toiminta vaarantaa henkilöiden turvallisuuden tai terveyden;
- 5) *rakennuttajalla* luonnollista tai oikeushenkilöä, joka antaa laitteiston rakentamista koskevan toimeksiannon;
- 6) *käyttöön liittyvillä teknisillä vaatimuksilla* niitä teknisiä määräyksiä ja toimenpiteitä, jotka vaikuttavat suunnitteluun ja rakentamiseen ja jotka ovat laitteen turvallisen käytön kannalta välttämättömiä;

7) *huoltoon liittyvillä teknisillä vaatimuksilla* niitä teknisiä määräyksiä ja toimenpiteitä, jotka vaikuttavat suunnitteluun ja rakentamiseen ja jotka ovat laitteen turvallisen käytön takaavan kunnossapidon kannalta välttämättömiä;

8) *eurooppalaisilla eritelmillä* yhteisiä teknisiä eritelmiä, eurooppalaista teknistä hyväksyntää tai kansallista standardia, jolla eurooppalainen standardi saatetaan kansalliseksi; sekä

9) *osajärjestelmillä* direktiivin 2000/9/EY liitteessä I lueteltuja laitteiston osajärjestelmiä.

4 §

Olelliset vaatimukset

Laitteistojen ja niiden infrastruktuurin, osajärjestelmien ja turvakomponenttien on täytettävä niihin sovellettavat direktiivin 2000/9/EY liitteessä II esitetyt olelliset vaatimukset.

5 §

Turvallisuusanalyysi ja turvallisuus selvitys

Suunnitellulle laitteistolle on tehtävä direktiivin 2000/9/EY liitteen III mukainen turvallisuusanalyysi.

Turvallisuusanalyysin perusteella laaditaan turvallisuus selvitys, jossa esitetään vaaratilanteita varten suunnitellut toimenpiteet ja luettelo käytettävistä turvakomponenteista ja osajärjestelmistä.

6 §

Turvakomponentit

Ennen markkinoille saattamista:

- 1) turvakomponentille on tehtävä direktiivin 2000/9/EY liitteen V mukainen vaatimustenmukaisuusarviointi;
- 2) turvakomponenttiin on liitettävä tai, jos se ei ole mahdollista, siihen kiinnitettyyn etikettiin direktiivin 2000/9/EY liitteen IX mukainen CE-merkintä; ja
- 3) turvakomponentille on laadittava direktiivin 2000/9/EY liitteen IV mukainen EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus.

Turvakomponentteja koskevan vaatimustenmukaisuusarvioinnin suorittaa siihen päteväksi todettu ilmoitettu laitos.

7 §

Osajärjestelmät

Osajärjestelmille on tehtävä ennen markkinoille saattamista direktiivin 2000/9/EY liitteen VII mukainen EY-tarkastus ja annettava siihen perustuva EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus.

Ilmoitettu laitos antaa EY-tarkastustodistuksen ja liittää siihen tekniset asiakirjat, joiden on sisällettävä tarvittavat asiakirjat osajärjestelmien ominaisuuksista, turvakomponenttien vaatimustenmukaisuudesta, käyttöehdoista ja -rajoituksista sekä kunnossapito-ohjeista.

8 §

Laitteistot

Henkilökuljetukseen tarkoitettu köysiratalaitteisto saadaan rakentaa ja ottaa käyttöön, jos

- 1) se täyttää 4 §:ssä säädetyt vaatimukset; ja
- 2) turvakomponentit ja osajärjestelmät varmistavat, ettei laitteisto vaaranna terveyttä tai turvallisuutta, kun laitteistot asennetaan ja huolletaan asianmukaisesti ja käytetään niille suunniteltuun tarkoitukseen.

Tarvittaessa laitteiston käyttöönotolle voidaan asettaa erityisehtoja siten kuin direktiivin 2000/9/EY 11 artiklan 3. alakohdassa säädetään.

Rakennuttajan on esitettävä laitteistoa ja sen turvakomponentteja ja osajärjestelmiä koskevat turvallisuusanalyysit, EY-vaatimustenmukaisuusvakuutukset ja niihin liittyvät tekniset asiakirjat 13 §:ssä tarkoitettulle laitteiston tarkastuksesta vastaavalle asiantuntijayhteisölle.

2 luku

Tarkastukset ja käytön valvonta

9 §

Asennus- ja määräaikaistarkastukset

Ennen kuin köysiratalaitteisto otetaan uutena tai olellisesti muutettuna käyttöön sille on tehtävä asennustarkastus.

Olellisella muutoksella tarkoitetaan kiinteästi asennetun laitteiston siirtoa, vetopituuden ja suorituskyvyn olellaista lisäämistä, käyttö- ja ohjausjärjestelmien sekä rullastojen ja vetolaitteiden muuttamista tai muita vastaavia muutoksia.

Käytössä oleville laitteistoille on tehtävä käyttökauden aikana säännöllisesti vuosittain määräaikaistarkastus. Joka neljäs tarkastus tehdään kuitenkin käyttökaudesta riippumatta lumettomana aikana.

Jollei 11 §:n 2 momentin ohjeissa ole tarkastuksista muuta sanottu, on tarkastuksissa käytön ja käyttöolosuhteiden mukaan 15–20 vuoden välein käytettävä ainetta rikkomattomia tarkastusmenetelmiä ja sellaiset turvallisuuden kannalta tärkeät kokoonpano-osat, joiden tarkastaminen ei muutoin ole mahdollista, on tarkastettava purettuina.

10 §

Käytön valvonta

Köysiratalaitteiston kuntoa on valvottava vähintään kuukausittain tehtävillä kunnossapitotarkastuksilla ja päivittäisillä käyttötarkastuksilla.

Laitteiston turvallisesta käytöstä ja käytön valvonnasta on lisäksi voimassa, mitä työssä käytettävien koneiden ja muiden työvälineiden hankinnasta, turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta annetussa valtioneuvoston päätöksessä (856/1998), jäljempänä käyttö päätös, 1 ja 2 luvussa säädetään.

11 §

Tarkastusohjeet

Köysiratalaitteiston asennus- ja määräaikaistarkastukseen kuuluvat turvalliseen käyttöön vaikuttavat rakenteet, järjestelmät ja asiakirjat.

Laitteiston asennus- ja määräaikaistarkastuksissa ja käytön valvonnassa on otettava huomioon valmistajan antamat ohjeet ja kansalliset SFS-standardit tai niitä korvaavat eurooppalaiset eritelmät.

12 §

Köysiratalaitteiston vastaava hoitaja

Köysiratalaitteistolla on oltava vastaava hoitaja. Vastaavana hoitajana voi toimia vain täysi-ikäinen pätevyytensä tähän tehtävään osoittanut asiantuntija.

Asiantuntijan pätevyyden osoittamisesta on voimassa, mitä käyttö päätöksen 70 §:ssä säädetään.

13 §

Asiantuntijayhteisö

Köysiratalaitteiston asennus- ja määräaikaistarkastukset suorittaa tehtävään pätevyytensä osoittanut asiantuntijayhteisö.

Asiantuntijayhteisön pätevyysvaatimuksista on voimassa, mitä käyttö päätöksen 69 §:ssä säädetään.

14 §

Säilytettävät asiakirjat

Laitteiston yhteydessä on säilytettävä jäljennökset 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuista asiakirjoista, tarkastuspöytäkirjat ja mahdolliset muut tiedot käytön rajoituksista, kunnossapidosta, korjauksista, säädöistä ja huolloista.

15 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 3 päivänä toukokuuta 2002.

Tällä asetuksella kumotaan työturvallisuuslain soveltamisesta yksiköysiratoihin ja niiden tarkastukseen 27 päivänä kesäkuuta 1968 annettu valtioneuvoston päätös (380/1968).

16 §

Siirtymäsäännökset

Ennen tämän asetuksen voimaan tuloa voimassa olleet vaatimukset täyttäneiden laitteistojen rakentaminen ja käyttöönotto sekä osajärjestelmien ja turvakomponenttien saattaminen markkinoille on kuitenkin sallittu vanhojen säännösten mukaisesti 20 päivään maaliskuuta 2004 asti.

Ennen tämän asetuksen voimaan tuloa käyttöön otettujen laitteistojen tarkastuksiin sovelletaan 9 §:n 4 momenttia 1 päivästä tammikuuta 2006 alkaen.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa laahaushissin vastaavana hoitajana vähintään viisi vuotta toimineen tai Suomen Hiihtokeskusyhdistys ry:n pätevyitysmiskurssin suorittaneen henkilön ei tarvitse erikseen enää osoittaa pätevyyttään tähän tehtävään.

Euroopan parlamentin ja Neuvoston direktiivi 2000/9/EY ; EYVL N:o L 106, 3.5.2000, s. 21

Helsingissä 4 päivänä huhtikuuta 2002

Peruspalveluministeri
Osmo Soitinvaara

Vanhempi hallitussihteeri
Antti Posio